

Elektronisk identifisering - økonomiske perspektiv

Gisle J. Natvik (BI Norwegian Business School)

Hvorfor er økonomifaget overhodet relevant her??

- E-ID som en hvilken som helt annen teknisk nyvinning
  - Fordeler
    - Kan kutte transaksjonskostnader radikalt
  - Ulemper
    - Risiko for svindel
    - Uheldige fordelingseffekter
- Optimum: Balansere effektivitetsgevinster mot svindelrisiko
- Verktøy for å nå optimum: Kontrakter
  - Gi incentiver (mål: *effektivitet*) og dele kaka (mål: *fordeling*)

Min inngang til feltet: ID-svindel

- Svindler med BankID - skoleeksempel på kontraktsteoriens praktiske relevans

2 dimensjoner i kontrakten er nok for å forstå økonomien i fenomenet:

1. Incentiver - Hvordan kan vi minimere svindelrisikoen?

- Hvis kunden ikke tar tap ved svindel -> null incentiv til å beskytte passord og ID-brikke
- Hvis banken ikke tar tap ved svindel -> null incentiv til å hindre svindel

2. Risikodeling - Til en gitt svindelrisiko, hvem bør ta tapet?

- Den av kunden og banken som har best risikobærende evne

ID-svindel og kontraktsteori

- Gammel finansavtalelov: Alle tap båret av kunden
  - Fulle incentiver hos kunde
  - Null incentiver hos bank
  - Alle som har Bank-ID lever med risikoen for å brått få en regning på 500 000
- Erfaringen: Eksplosjon av ID-svindler
  - En serie enkeltsaker der det er uforståelig at banken ikke oppdaget svindelen
- Økonomens løsning: Plasser mesteparten av tapet hos banken istedenfor kunden
  1. Motiverer bankene til alarmsystem
  2. Plasser tap hos den som kan diversifisere - BANKEN!!
    - Og så får alle kunder et lite årlig gebyr for Bank-ID som forsikringspremie

Ny problemstilling: Markedsbaserte løsninger for E-ID

- E-ID er ikke en gitt teknologi - krever utvikling
- Mål: Best mulig teknologi
  - Skranke: Absolutt alle må få tilgang
- Veldig gode grunner til å samarbeide med private teknologileverandører
  - Staten er ikke et godt tech-selskap
- Problemet: Vil markedsløsninger fungere her?
  - Hvilke forhold kan gjøre at markedsløsninger ikke leder til optimum?
    - **Hva er de mulige «friksjonene»?**

Friksjon 1: Vil markedet for E-ID være kompetitivt?

- For at markedet skal fungere, må det være konkurranse.
- Mulige hindre for konkurranse

1. Nettverkseksternaliteter og bekvemmelighetshensyn

- Kundene ønsker kun én dings til alle «plattformer»
- Da blir verdien av dingsen økende i antall plattformer som aksepterer den
- > Hvis det kun er én dings som alle plattformer aksepterer, vil alle kundene bruke denne
- Det store spørsmålet: Er det realistisk at alle plattformer tillater alle slags dingser?
  - Hvis ja, så er konkurranse realistisk
  - Enten ved at mange dingser fins, eller ved at **trusselen om inngang lever**

2. Skalaeffekter

- Hvis eneste kostnad er teknologiutvikling og ikke bruk -> ineffektivt med mange dingser

Friksjon 2: Hold-up problemer?

- Problemet: Investere i dag, så reforhandle i morgen
  - Hvis investeringen ikke har noen alternativ anvendelse har investor en svak forhandlingsposisjon i fremtiden
  - Et kjent problem for bedrifter som handler med hverandre
    - Eks: En fabrikk i kina som skal lage vinduer til Tesla...
- Kan gi underinvesteringer

Friksjon 2: Hold-up problemer?

- Problemet: Investere i dag, så reforhandle i morgen
  - Hvis investeringen ikke har noen alternativ anvendelse har investor en svak forhandlingsposisjon i fremtiden
  - Et kjent problem for bedrifter som handler med hverandre
    - Eks: En fabrikk i kina som skal lage vinduer til Tesla...
- Kan gi underinvesteringer
- **Går problemet den andre veien med E-ID?**
  - Samfunnet investerer i Bank-ID
    - Kundene lærer
    - Bedriftene bygger virksomhet rundt én innloggingsteknologi
- **Det viktige: Staten eller E-ID leverandøren med best (re-)forhandlingsposisjon?**

Friksjon 3: Umulig å skrive inn alt i kontrakten

- Problemer om brukertilgang, gebyrer, sikkerhet, osv kan i prinsippet alltid løses ved en tilstrekkelig detaljert kontrakt
- Men er det realistisk at alle relevante detaljer skrives inn?

Hvis svaret er nei:

Staten må forstå at E-ID-leverandøren maksimerer egen profitt innenfor rammene av kontrakten

- Veldig likt som svindelproblematikken og finansavtaleloven
  - Eks: Hva er incentivene for Bank-ID til å hjelpe immigranter med identifikasjon?
- Potensiell inngang («entry») avgjørende her også!
  - Hvis leverandøren frykter å miste kontrakten i fremtiden, så kan den velge å strekke seg langt utover hva kontrakten krever
  - Hvis leverandøren er uerstattelig, så ...

Konklusjon

- Veldig mange av problemstillingene rundt E-ID krever standard økonomisk analyse
  - Særlig kontraktsteori
- Åpenbart område hvor juss og samfunnsøkonomi utfyller hverandre og trengs sammen

⇒ Takk for at jeg fikk slippe til!

⇒ Og til DigDir osv: Rommet for inngang («entry») av nye leverandører over tid synes viktig for at markedsbaserte løsninger innen E-ID skal fungere godt

BI

